

Το Ακίνητο-Κινούν της Ανθρωπότητας

Αρμένιοι, Εβραίοι και Έλληνες στο διάβα Ανατολής και Δύσης

Εκδόσεις Λευκή Σελίδα • ΔΟΚΙΜΙΟ

Γεώργιος Κοκκορές

Το Ακίνητο-Κινούν της Ανθρωπότητας

Αρμένιοι, Εβραίοι και Έλληνες στο διάβα Ανατολής και Δύσης

Διορθώσεις: Ελένη Ζαφειρούλη

Σελιδοποίηση: Γιάννης Χατζηχαλαράμπος

Μακέτα εξωφύλλου: Γιάννης Λιβέρης

Copyright © Εκδόσεις Λευκή Σελίδα και Γεώργιος Κοκκορές, Αθήνα 2012

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Λευκή Σελίδα, Αθήνα 2012

ISBN 978-960-9745-14-7

Εκδόσεις Λευκή Σελίδα

Σταδίου 10, 105 64, Αθήνα • Τηλ. & Fax.: 2103232870

www.lefkiselida.gr • e-mail: info@lefkiselida.gr

Αυτό το κείμενο που δημοσιεύεται από τις εκδόσεις «Λευκή Σελίδα» προστατεύεται από τους διεθνείς νόμους και τις διεθνείς συνθήκες που αφορούν τα συγγραφικά δικαιώματα. Η εκτύπωση του σε χαρτί προορίζεται αποκλειστικά για τον αγοραστή και περιορίζεται στην προσωπική του χρήση. Κάθε άλλη αναπαραγωγή ή αντιγραφή, από όποιον και να προέρχεται, θα αποτελεί απομίμηση και θα υπόκειται στις προβλεπόμενες κυρώσεις από το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας και από τις ισχύουσες διεθνείς συνθήκες για την προστασία των συγγραφικών δικαιωμάτων.

Γεώργιος Κοκκορές

Το Ακίνητο-Κινούν της Ανθρωπότητας

Αρμένιοι, Εβραίοι και Έλληνες
στο διάβα Ανατολής και Δύσης

[δοκίμιο]

Περιεχόμενα

Προοίμιο.....	11
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ	
Εβραϊκή Ανθρωπολογία.....	17
Το ένα άκρο μας Δύση δειλά πατά και τ' άλλο στο πέλαγος Ανατολή χορεύει	23
Μέγιστο κοινωνικό εμπόδιο το πνεύμα της πονηρίας	47
«Είμαι 100% Αρμένιος και 100% Γάλλος!»	77
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ	
Τα χρώματα της ανθρώπινης ιδιαιτερότητας	129
Ακίνητο-Κινούν: Ο ανάπηρος άνθρωπος και το αναπηρικό καροτσάκι του είναι η ανθρωπότητα	135
ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ	
Η απώθηση της γεωπολιτικής συνείδησης και η μόδα της καταχρηστικής ελευθερίας του λόγου	199
Ελλάδα και Ελληνισμός	207
Να διδαχτούμε από την ιστορία των Αρμενίων	215
Λαοί με και χωρίς ήρωες στο ίδιο καζάνι	245
Το ρίγος σαν μας πάνει	257

Ο Κάρλος είναι Ελληνοϊσπανός. Τον γνώρισα στην Αρμενία. Η γυναίκα του είναι Γερμανίδα και τη λένε Νάντια. Έχουν δυο παιδιά. Τον Μαξ και τον Κωνσταντίν. Εδώ και χρόνια αποφάσισαν να ζήσουν στη Σουηδία. Αυτό το καλοκαίρι επισκέφτηκαν από τουριστικό ενδιαφέρον την Αρμενία. Μια μέρα του Αυγούστου, λοιπόν, προσφέρθηκα να τους ξεναγήσω στο κέντρο της πρωτεύουσας, το Ερεβάν. Μαζί μας ήρθε η Ανούς, που είναι Αρμένισσα και γυναίκα μου, με το μικρό παιδί μας, τον Μιχάλη. Όταν κάποια στιγμή μπήκαμε όλοι στο αυτοκίνητο, φανερώθηκε ένα γλωσσικό αλαλούμ που αξίζει να το αναφέρω. Εγώ στον Μιχάλη μιλούσα ελληνικά, ενώ η γυναίκα μου του μιλούσε αρμενικά. Εκείνη και εγώ για να συνεννοηθούμε μιλούσαμε ιταλικά. Στην οικογένεια του Κάρλος η επικοινωνία ήταν ακόμη πιο περίεργη και λίαν κωμική. Εκείνος μιλούσε στα παιδιά του ισπανικά, ενώ η γυναίκα του τους μιλούσε στα γερμανικά. Και το αποκορύφωμα, εκείνα μεταξύ τους μιλούσαν σουηδικά! Όμως δεν τελειώνει εδώ αυτή η πρωτόγνωρη εμπειρία, γιατί ο Κάρλος μού μιλούσε με σπαστά ελληνικά, ενώ με τη γυναίκα του και με τη δική μου επέλεξε τα αγγλικά! Η Νάντια και εγώ επίσης στα αγγλικά.

Εφτά γλώσσες, λοιπόν, για να συνεννοηθούν εφτά άτομα, τρεις μικροί και τέσσερις μεγάλοι, μέσα σε ένα αυτοκίνητο-Βαβέλ που περιφερόταν στους δρόμους της πόλης! Αληθινό το γεγονός. Εφτά

γλώσσες ήταν απαραίτητες για να κοινωνήσουν τις σχέσεις τους οι δύο οικογένειες. Από αγάπη για ειλικρινή συνεννόηση μέσα και πέρα από τα εθνικά όρια και από σπλαχνική ανάγκη για μια ευρύτερη συνεύρεση μεταξύ των ανθρώπων και των λαών γράφτηκε και το παρόν βιβλίο. Μια απόπειρα που ευτυχώς στερείται των ακαδημαϊκών και επιστημονικών προδιαγραφών. Άλλωστε, θα ήταν αδύνατον για τον συγγραφέα να βασιστεί σ' αυτή και μόνο τη διάσταση της δομημένης λογικής.

Με τα χρόνια η περιπλάνησή μου έξω από τα πάτρια εδάφη έκανε το βίο αφόρητο, ώσπου κάποια στιγμή μπήκα στον πειρασμό. Συγκέντρωσα τις σκέψεις που με βασάνιζαν δεκαετίες πάνω σε λευκό χαρτί, καθώς προσπαθούσα με ανορθόδοξο τρόπο να εστιάσω την προσοχή μου –καλοπροαίρετα θέλω να πιστεύω– στις διαφορές και ιδίως στα κοινά σημεία που ενώνουν τους ανθρώπους, τους πολιτισμούς των λαών και τις διαφορετικές κουλτούρες. Και δεν σας κρύβω ότι κατά τη διάρκεια αυτής της δύσκολης προσπάθειας συχνά διερωτήθηκα: Στο ίδιο και το αυτό όχημα επάνω, μάρκας Βαβέλ, που τρέχει ασταμάτητα εκατοντάδες αιώνες τώρα, πότε θα συνεννοηθεί επιτέλους η ανθρωπότητα;

Προοίμιο

Το κείμενο είναι αυτοβιογραφικό. Ξεκίνησε να γράφεται τον Φεβρουάριο του 2011 στο Πιερεβάν της Αρμενίας, για να εκφράσει μια πολιτική ανάγκη που είχε γίνει με τα χρόνια δυσβάσταχτη. Θέλησα να διατυπώσω, ως Έλληνας πολίτης και κάτοικος εξωτερικού, την πικρία μου σε γραπτό κείμενο με αφορμή το πρωτοφανές οικονομικό αδιέξοδο¹ και το διασυρμό που υπέστη

1. Η χώρα βρίσκεται στο μάτι του κυκλώνα μιας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που οφείλεται στην κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος των ΗΠΑ, ενώ το απύθμενο βάθος και το αφύσικο μέγεθος που πήρε στην Ελλάδα, μετά τη λαμπρή υποδοχή που της επιφύλαξε η κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου του νεότερου, οφείλονται στην εγκληματική διαχείριση των κοινών όχι μόνο της παρούσας κυβέρνησης, αλλά όλων των ηγεσιών της τελευταίας εικοσιπενταετίας τουλάχιστον. Καλό και φρόνιμο θα ήταν σε κρίσιμες ώρες να υπάρχει μεταξύ των Ελλήνων ομοψυχία, γιατί θα μας βοηθούσε πολύ να διακρίνουμε και να αποφασίσουμε από κοινού ποιο δρόμο θέλουμε ν' ακολουθήσουμε για να βγούμε από το αδιέξοδο. Η κρίση είναι μια χρυσή ευκαιρία επανασύνδεσης του ελληνισμού, καθώς και μια νέα αφετηρία περιπλάνησης για τη σαθρή ελληνική σκέψη, που είναι απομονωμένη αιώνες τώρα στη γλυκιά θάλασσά της. Ο λαός τολμά: Πρώτη φορά είναι τόσο φανερό στην πρόσφατη ιστορία μας ο λαός να ξεπερνά κατά πολύ σε λογική τους αθλίους διαχειριστές του. Είναι σε θέση σήμερα να κατεβαίνει ειρηνικά στο Σύνταγμα για να διαμαρτυρηθεί χωρίς κομματικές σημαίες, μοιάζει έτοιμος όσο ποτέ άλλοτε ν' απαιτήσει μια κοινωνία που θα σέβεται τους πολίτες της. Όμως αυτό δεν είναι αρκετό.

η χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο. Άλλωστε, δεν υπάρχει άλλος τρόπος, σε τέτοιες περιπτώσεις, να επέμβεις στα κοινά ως ενεργός πολίτης. Γρήγορα όμως, πριν καλά καλά το καταλάβω, η σκέψη μου συγκεντρώθηκε σ' ένα χώρο όπου κυρίαρχη είναι η ανθρωπινή ανησυχία και κατά δεύτερο λόγο η πολιτική.

Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρεις ενότητες. Η πρώτη και η τρίτη ενότητα αποτελούν και την αρχική δομή του κειμένου, το μπροστινό και το πίσω εξώφυλλο αν θέλετε, όπου προβάλλεται η αγωνία ενός πολίτη που δεν έχει μόνιμη κατοικία. Θέλοντας και μη, αντιλαμβάνομαι τη δύσκολη θέση της χώρας από την οποία κατάγομαι μέσα από μια διαφορετική κοινωνία. Στη συνέχεια προσπαθώ να τη συγκρίνω με άλλες, ώστε να δώσω μια αλλιώςτική διάσταση της κρίσης με σκοπό να προβληματίσω τους συμπολίτες μου, όπως και τους πολίτες της χώρας που με φιλοξενεί και, ει δυνατόν, να κάνω, και ως πολίτης του κόσμου, το χρέος μου. Πιο συγκεκριμένα είναι ένας παράλληλος συσχετισμός του νεοσύστατου κράτους της Αρμενίας και του εβραϊκού γίγνεσθαι με τον ελληνισμό, για να διακρίνω –δεν ξέρω αν το πετυχαίνω– κάποια κοινά σημεία και μερικές διδακτικές διαφορές στην οργάνωση αυτών των συλλογικοτήτων. Υπέρμετρα τολμηρή ίσως να

Πόσο μπορεί να περιμένει ενωμένος στην Πλατεία και ποιος θα του δώσει φωνή;

Καλό θα είναι να μην ξεχνάει κάθε λαός, όταν αγωνίζεται με ομοψυχία για να βρει το δρόμο του δικαίου, πως όταν μας κλείσουν όλους σε ένα σκοτεινό κυκλώπειο σπήλαιο, αφήνοντάς μας για συντροφιά μόνο λιγοστές αχτίδες ελπίδας να χτυπούν απαλά τις πλάτες μας –τόσες ώστε να επιβιώνουμε κοιτάζοντας τις μπερδεμένες σκιές μας να τρεμοπαίζουν σασιτισμένες και δίχως νόημα πάνω στο αμετακίνητο παραπέτασμα της κυκλώπειας πλάνης–, ότι αυτοί που θα μας βγάλουν από τις σκιές του σκοτεινού σπηλαίου στο άπλετο φως της δικαιοσύνης δεν είναι ο αδίστακτος Κύκλωπας μας, ούτε ένας από μηχανής ξενόφερτος σωτήρας του γένους βγαλμένος από τα παλιά γνωστά λημέρια ή κάποιος νεοπλατωνικός φωστήρας που αυτοεξαπατάται σαν μικρό παιδί, επειδή νομίζει ότι αρκεί μόνο να το γνωρίσουμε πλάθοντας στο ανθρώπινο σκοτάδι λαμπρές ιδέες με το νου μας, βεβαίως ούτε ο παμπόνηρος «κανένας».

σας φανεί η σύλληψη του παρόντος εγχειρήματος, Όμως, αυτή η ανάγκη δεν βγήκε στο φως διόλου ξαφνικά. Ούτε επιτηδευμένα. Ωρίμασε με τα χρόνια και με την εμπειρία της περιπλάνησης, ώσπου έγινε κάποια στιγμή αφόρητη, όσο η γέννα των υπαρξιακών απωθημένων.

Η δεύτερη ενότητα αποτελεί τον κορμό του βιβλίου. Είναι η βασανιστική σκέψη που παρουσιάζεται στον άνθρωπο εκείνο που αντιλαμβάνεται κάποια στιγμή της ζωής του ότι είναι ένας περιπλανώμενος, ότι ζει μακριά από τη χώρα του για δεκαετίες και είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατον, να είναι καταρχήν πολίτης της πόλης του. Σε αυτή την περίπτωση, ύστερα από το σοκ που σου δημιουργεί η συνειδητοποίηση του γεγονότος που διαρκεί αρκετά χρόνια, και όλως αναγκαστικά, μπαίνει σε λειτουργία η σκέψη του ανθρώπινου όντος. Είναι μια απορία που αναπήδησε στο μεσοδιάστημα του πρώτου και του τρίτου μέρους και περιστρέφεται γύρω από τον ανθρωπολογικό άξονα της ανθρώπινης αναπηρίας. Είναι επίσης και μια προσπάθεια σύνδεσης αυτής με τις τέχνες και τις επιστήμες του ανθρώπου ύστερα από έναν προσωπικό αγώνα και μέσα από μια συγκεκριμένη στάση ζωής, με σκοπό την ανάδειξη κάποιων βασικών κριτηρίων που θα μπορούσαν να στηρίζουν έναν ευρύτερο ανθρωπολογικό προβληματισμό.

Η ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων που ζουν στον πλανήτη Γη προϋποθέτει πρώτα απ' όλα μια κοινή συνείδηση, έστω στα πολύ βασικά, μέσα από την οποία είναι πιθανόν να γεννηθούν πανανθρώπινες σκέψεις με ειρηνικό πνεύμα. Η αποδοχή της αναπηρίας του είδους μας, ο ολέθριος δηλαδή εμφύλιος Σπαραγμός που μας χαρακτηρίζει, αλλά και ο τρόπος για να τον μεταβάλεις νομίζω ότι αποτελούν τα θεμέλιά της. Οι σκέψεις των ανθρώπων ενώνουν την ανθρωπότητα όταν απουσιάζουν από μέσα μας τα παραπετάσματα που μας διαχωρίζουν. Ποια είναι αυτά; Πώς γίνεται να τα χαμηλώσουμε τόσο ώστε να τα υπερπηδήσουμε με επιτυχία, για να συναντηθούμε με όλους τους ανθρώπους του κόσμου ειρηνικά; Σε τέτοια ερωτήματα επικεντρώνεται το δεύτερο μέρος του βιβλίου, για να διαπιστώσει ότι η σκέψη της ανθρωπότητας δεν έχει ακόμη ενωθεί. Εδώ και μερικές δεκάδες αιώνες θα λέγαμε ότι αρχίζει μό-

λις και μετά βίας να βγαίνει από την ακινησία της και να μπαίνει σε ανθρώπινη τροχιά, που όμως πολύ απέχει από μια πραγματική ένωση.

Πρώτο μέρος

Εβραϊκή Ανθρωπολογία

Με έντονο πάντα ενδιαφέρον ενθυμούμαι τη μορφή του καθηγητή της Ανθρωπολογίας *Culturale* στο Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας, όπου σπούδασα πριν από χρόνια, να μας προτείνει ένα βιβλίο με τίτλο «Εβραίος περιπλανώμενος» (*Ebreo errante*). Δεν έχω συγκρατήσει στη μνήμη μου την ημερομηνία της έκδοσης ούτε τον εκδοτικό οίκο. Δυστυχώς τα περισσότερα βιβλία μου τα έχω συγκεντρώσει στην Ελλάδα, ενώ εδώ και μερικά χρόνια ζω στην Αρμενία, όπου το κόστος μιας ενδεχόμενης μεταφοράς τους θα ήταν για μένα δυσβάσταχτο. Ο ίδιος πάντως ήταν της γαλλικής σχολής του *Marcel Mauss* και του *Georges Balandier*. Τον καθηγητή τον έλεγαν *Paolo Chiozzi*. Θυμάμαι επίσης ότι το βιβλίο τυπώθηκε σε λίγα αντίτυπα στη Φλωρεντία και αναφερόταν στους Εβραίους ανθρωπολόγους. Αυτό το πανεπιστημιακό βιβλίο έκανε κατανοητό σ' εμάς τους φοιτητές, παραθέτοντάς μας μια πληθώρα από πολύ σημαντικά ονόματα Εβραίων ανθρωπολόγων, που δεν θα τα αναφέρω εδώ γιατί θα επεκταθούμε έξω από το θέμα μας, ότι η επιστήμη της ανθρωπολογίας *culturale* είναι μια υπόθεση σχεδόν εβραϊκή! Ήταν μια τρομερή αποκάλυψη, τουλάχιστον για μένα. Μου έγινε αντιληπτό τότε ότι, εκτός από την επιστήμη της ψυχολογίας, και η ανθρωπολογία –σε μεγαλύτερο βαθμό μάλιστα από την πρώτη– στηρίζεται στον εβραϊκό τρόπο σκέψης. Είναι γνωστή στα καθ' ημάς και αυτή η πανεπιστημιακή άποψη; Ο εν λόγω καθη-

γητής μάλιστα έκανε στα μαθήματά του μια αντιπαράθεση μεταξύ του Έλληνα κοσμοπολίτη και του Εβραίου περιπλανώμενου που είναι πολύ καίρια και σας την παραθέτω. Υποστήριξε εν ολίγοις ότι ναι μεν ο κοσμοπολιτισμός του Έλληνα ήταν ένας οικουμενικός τρόπος συνύπαρξης σημαντικός, αλλά ο εβραϊκός τρόπος τον ξεπερνά. Το δριμύ δε κατηγορώ που ασκήθηκε από τους Εβραίους ανθρωπολόγους στην ελληνική και στη σύγχρονη φιλοσοφία αποτέλεσε ένα αποφασιστικό βήμα για την ανάδυση και την εξέλιξη των ανθρωπολογικών επιστημών. Ο κόπος αυτής της διανοητικής αντιπαράθεσης των περιπλανώμενων Εβραίων προς τις φιλοσοφικές θεωρίες έδωσε τον «καρπό» μιας νέας επιστήμης που ονομάζουμε σήμερα ανθρωπολογία culturale. Δεν ισχυρίζομαι εδώ ότι θα πρέπει και να συμφωνήσουμε όλοι με την άποψη του Φλωρεντινού καθηγητή. Ότι δηλαδή η ανθρωπολογία και ειδικά η ανθρωπολογία culturale είναι υπόθεση εξ ολοκλήρου εβραϊκή και ότι αντιμάχεται την ελληνική σκέψη. Αλλά αν και πόσο είναι γνωστό ότι στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια εκφράζεται και μια τέτοια άποψη.

Είναι απολύτως φυσιολογικό, νομίζω, να ακούγονται τέτοιες απόψεις στην έδρα της ανθρωπολογίας και ας μην αρέσει σ' εμάς τους Έλληνες. Ίσως γι' αυτό και η επιστήμη της ανθρωπολογίας να καθυστέρησε πάρα πολύ να μπει στα ελληνικά πανεπιστήμια. Γιατί είναι μια εβραϊκή επιστήμη στη βάση της αντιφιλοσοφική και κάτι τέτοιο αναστατώνει προφανώς την πατρίδα της φιλοσοφίας. Είναι δύσκολο για μερικούς στην Ελλάδα, που θεωρούν τον εαυτό τους de facto κληρονόμο της Αρχαιότητας και ας μην έχουν ποτέ γευτεί με τα μάτια του νου ένα βιβλίο φιλοσοφίας ή τους άλλους που έχουν κάνει τα αρχαία κείμενα εθνικά δόγματα, γραμματική και απομνημόνευση, να αποδεχτούν μια τέτοια «ανθελληνική» κριτική. Αν όντως έχει συμβεί κάτι τέτοιο, μοιάζει σαν την ξενοφοβία των ισλαμικών χωρών απέναντι σε καθετί διαφορετικό από την παράδοσή τους. Εκτός αυτών των θλιβερών απόηχων της αρχαιολαγνείας, ο Έλληνας που δεν γνωρίζει ότι η επιστήμη της ανθρωπολογίας βασίζεται κατά κόρον στο εβραϊκό πνεύμα σκέψης και πάει να τη σπουδάσει στο εξωτερικό θα βρεθεί μπροστά σε δυσάρεστες εκπλήξεις. Αν περιμένει σε τέτοιους

χώρους ν' ακούσει επαίνους για τους σοφιστές και για τους φιλοσόφους, μάλλον θα απογοητευτεί.

Όπως υπάρχει για μας ο Έλληνας κοσμοπολίτης, υπάρχει για τους Εβραίους το αντίστοιχο: ο Εβραίος περιπλανώμενος. Ένας περιπλανώμενος άνθρωπος, συνήθως του περιθωρίου, που ο Τόπος του δεν είναι τα Ιεροσόλυμα αλλά το Βιβλίο, αυτός είναι ο Εβραίος της διασποράς. Αυτό ήταν και το περιεχόμενο ενός από τα τρία βιβλία που μας είχε προτείνει ο Φλωρεντινός καθηγητής και μας εξηγούσε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων του αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα οπτική.

Τι μπορεί, όμως, να συμβεί όταν οι απόψεις της ανθρωπολογικής επιστήμης, άγνωστες έως τώρα στην Ελλάδα, υποστηρίζονται από φωνές Ελλήνων μελετητών όχι μέσα σε μια μικρή πανεπιστημιακή αίθουσα της Φλωρεντίας, αλλά σε εκατοντάδες χιλιάδες ελληνικά σπίτια διαμέσου ενός μαζικού τηλεοπτικού μέσου όπως η τηλεόραση και το ίντερνετ;

Έχουμε ένα τέτοιο παράδειγμα. Μια ομάδα Ελλήνων ιστορικών θέλησαν στις αρχές του έτους 2011 μέσα από ένα μεγάλο τηλεοπτικό κανάλι να «διδάξουν» τη σύγχρονη Ιστορία μας, προβάλλοντας στον ελληνικό λαό ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ για την ηρωική Επανάσταση του '21. Ακολούθησαν συζητήσεις ιστορικού και ανθρωπολογικού περιεχομένου με σκοπό την «ορθολογική» των γεγονότων με άκρα αντικειμενικότητα και χάριν της συμφιλίωσής μας με τους Ασιάτες γείτονές μας. Και μάλιστα στο ντοκιμαντέρ μίλησαν και Τούρκοι ιστορικοί. Δεν διερωτήθηκαν στιγμή οι αξιότιμοι Έλληνες ακαδημαϊκοί που το επινοήθηκαν τι επιστημονική βαρύτητα μπορεί να έχουν τα λόγια των Τούρκων συναδέλφων τους, όταν αυτοί δεν αναγνωρίζουν –εκτός αν κάνω λάθος– τρία ιστορικά γεγονότα: τη Γενοκτονία των Αρμενίων, των Ποντίων και των Ασσυρίων. Και κατά συνέπεια δεν συνιστά άφρονη πράξη το να ζητούν τη γνώμη τους; Δεν αποτελεί βαρύ ποινικό αδίκημα –όταν τα εκατομμύρια θύματα της Ιστορίας πολέμων και Γενοκτονιών δεν έχουν αποκατασταθεί με τον ίδιο τρόπο στη συλλογική Μνήμη των δύο λαών– να γίνονται αυθαίρετες παρεμβάσεις και ερμηνείες στην Ιστορία από φιλόδοξους

ιδιώτες με σκοπό την ατομική τους προβολή, τον πλουτισμό και το εντυπωσιακό θέαμα; Είναι ποτέ δυνατόν ένας ευσυνείδητος Πόντιος ιστορικός να καταδεχόταν να ζητήσει τη γνώμη ενός Τούρκου ιστορικού για την Επανάσταση του '21, χωρίς ο συνάδελφός του να αναγνωρίζει τη φρικαλέα Γενοκτονία που υπέστη ο λαός του μερικές δεκαετίες μετά;

Για τη μάχη στο Βατερλό φυσικά και δεν θα προέκυπτε θέμα ανταλλαγής ιστορικών απόψεων με τους γείτονές μας. Θα ήταν επίσης κάτι παραπάνω από κατανοητό, αν το συγκεκριμένο και ιστορικό για κάποιους ντοκουμέντο ήταν επινοημένο από έναν τρίτο. Από έναν ιστορικό της Οξφόρδης ή του Κέμπριτζ. Σε αυτή την περίπτωση θα ήταν αυτονόητο και επιστημονικά ορθό για έναν Άγγλο να προσεγγίσει την ελληνική και την τουρκική πλευρά, ώστε να συγκρίνει και να παραθέσει στους τηλεθεατές δύο διαφορετικές στάσεις. Οι συγκεκριμένοι ακαδημαϊκοί που θέλησαν να μας δείξουν την Ιστορία μας μέσα από ένα άλλο μάτι μάλλον δεν κατάλαβαν προφανώς ότι είναι πάνω απ' όλα και πολίτες αυτής της χώρας, γι' αυτό και το επιστημονικό τους Υπερεγώ έκρινε ότι είναι υπεράνω των παραπάνω «λεπτομερειών» και ενήργησε χωρίς ηθική βάση, ορθολογικά, όπως ένας Άγγλος ιστορικός. Κατά τ' άλλα πάντως, οι ακαδημαϊκοί λειτουργοί μας έδειχναν υπέρμετρο ζήλο για την αντικειμενικότητα και για την αποκατάσταση της «αληθείας» και μιλούσαν στο φακό με επιστημονική άνεση και με σιγουριά αυθεντίας τόση, που ακόμη και ένας άπιστος Θωμάς θα πειθόταν μετά από δύο εκπομπές ότι οι πρωτεργάτες αυτής της τηλεοπτικής σειράς είναι από άλλη περιοχή του πλανήτη, από την Κεντρική Ευρώπη, τη Σκανδιναβία ή τη Βόρεια Αμερική.

Εύλογα κάθε ευσυνείδητος πολίτης θα μπορούσε να αναρωτηθεί και τούτο: Μα καλά, χωρίς να έχουμε μια κοινή και επίσημη βάση διαλόγου στα ιστορικά θέματα με την τουρκική πλευρά, που δεν μπορεί να είναι άλλη παρά η στοιχειώδης αναγνώριση των απάνθρωπων πράξεων των Νεότουρκων και της τριπλής Γενοκτονίας που διέπραξαν, πώς μπορεί δημοσίως ο τάδε ή ο δείνα Έλληνας ακαδημαϊκός ν' αυθαιρετεί στη μνήμη εκατομμυρίων